

רע"פ 3217/13 - ראג'י סמאר ואח' נ' מדינת ישראל

רע"פ 3217/13 - ראג'י סמאר ואח' נ' מדינת ישראל עליון

רע"פ 3217/13

1. ראג'י סמאר

2. אמירה סמאר

נגד

מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

[20.05.2013]

כבוד השופט א' שהם

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, מיום 5.3.2013, בת"פ 20479-05-12, שניתן על-ידי

כב' השופט א' אליקים

בשם המבקשים - עו"ד מוחמד סמאר

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית-המשפט המחוזי בחיפה, אשר ניתן על-ידי כב' השופט א' אליקים, בע"פ

20479-05-12, ביום 5.3.2013. בפסק דינו, דחה בית-המשפט המחוזי את ערעורם של המבקשים על פסק דינו של בית-

משפט השלום בעכו, אשר ניתן על-ידי כב' השופט ו' חאמד, בחע"מ 21296-07, ביום 29.3.2012.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקשים הוגש כתב אישום מתוקן בשנית, במסגרתו נטען, כי ביום 13.5.2007, או בסמוך לכך, בטמרה, עשו

המבקשים שימוש שלא כדין במקרקעין המתוארים בכתב האישום, כמפורט להלן:

א. שימוש למגורים בתוספת דו-קומתית למבנה, בשטח כולל של 32 מטרים רבועים (להלן: מבנה א').

ב. שימוש למגורים במרפסת בת 50 מטרים רבועים (להלן: מבנה ב').

ג. שימוש כחנות חומרי בניין במבנה בן 58 מטרים רבועים (להלן: מבנה ג').

ד. "שימוש בקומת עמודים שנסגרה בשטח של 124 מטרים רבועים וזאת בסטיה מהיתר בניה מס' 42466", בו רשומה

הקומה, בתור קומת עמודים (להלן: מבנה ד').

ה. שימוש למגורים במבנה דו קומתי בשטח של 98 מ"ר (להלן: מבנה ה').

עוד עולה מכתב האישום, כי השימושים האמורים היו חייבים בהיתר, וכי בתקופה הרלבנטית, המבקשים היו מי "שהוחזקו

כבעלים של המקרקעין, המשתמשים בפועל במקרקעין ובמבנים הנ"ל ומי שמוטלת עליהם החובה להשיג היתר כדין".

בשל מעשים אלו, יוחסה למבקשים, עבירה של שימוש במקרקעין ללא היתר, או בסטייה מהיתר, לפי סעיף 204(א) ו-204(ב) לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965 (להלן: חוק התכנון והבניה).

3. המבקשים כפרו בעבירה שיוחסה להם, וביום 20.12.2011, לאחר ניהול הוכחות, הורשעו המבקשים, בגין שימוש במקרקעין ללא היתר, בשלושת הסעיפים הראשונים (א'-ג'), וזכו, מחמת הספק משימוש במקרקעין בשני הסעיפים הנותרים (ד', ו-ה').

בגזר הדין מיום 29.3.2011, ולאחר שבית המשפט שקל לקולא את העובדה כי המשיבה לא הוכיחה את היקף הבניה שלא כדין, הושתו על המבקשים העונשים הבאים: קנס בסך של 1,800 ש"ח, או 18 ימי מאסר תמורתו; המבקשים חויבו להרוס את מבנים א'-ג' תוך 18 חודשים ממועד גזר הדין, אלא אם ישיגו עד למועד זה היתר בניה כדין; התחייבות כספית על סך 5,000 ש"ח לתקופה של שלוש שנים, לבל יעברו המבקשים עבירה על חוק התכנון והבניה, או 50 ימי מאסר תמורתה. 4. המבקשים הגישו ערעור על הרשעתם בדין על ידי בית משפט השלום, לבית המשפט המחוזי בחיפה. ביום 5.3.2013, דחה בית המשפט המחוזי, את ערעור המבקשים בציינו כי אין מקום להתערב בפסק דינו המפורט והמנומק של בית משפט השלום.

הבקשה לרשות ערעור

5. בבקשה למתן רשות ערעור נטען על-ידי בא-כוח המבקשים, עורך-דין מוחמד סמאר, כי הבקשה מעלה שאלה משפטיות בעלת חשיבות "חוקתית וציבורית" החורגת מעניינם של הצדדים, והיא, "האם ניתן לחייב נאשם בעבירת שימוש במבנה, ללא היתר, בהריסת המבנה שאינו שלו". לאור זאת, יש, לשיטת המבקשים, לאשר את הבקשה ולדון בה כערעור. בנוסף, הועלו טענות הנוגעות לתשתית הראייתית שעמדה לפני בית משפט השלום, כאשר לטענת המבקשים לא היה בה כדי להוכיח את אשמתם מעבר לספק סביר. ייאמר כבר עתה, כי אין בדעתי לדון בטענה אחרונה זו, שכן גם לשיטתם של המבקשים אין היא מעלה כל שאלה משפטית החורגת מעניינם הפרטי. דיון והכרעה

6. כלל נקוט הוא, בשיטתנו המשפטית, כי בקשות רשות ערעור לפני בית משפט זה, תתקבלנה במשורה, ואך באותם מקרים מיוחדים, המעוררים שאלה משפטית נכבדה או סוגיה ציבורית כבדת משקל, החורגת מעניינם של הצדדים לבקשה, וכן במקרים חריגים, בהם מתגלה אי-צדק או חשש לעיוות דיון (רע"פ 2122/13 דבש נ' מדינת ישראל (9.5.2013); רע"פ 2470/13 פרוגה נ' מדינת ישראל (5.5.2013); רע"פ 3157/13 קרפ נ' מדינת ישראל (5.5.2013)).

7. כאמור, טוענים המבקשים, כי חיובם להרוס את המבנים שבגינם הורשעו בשימוש במקרקעין ללא היתר או בסטייה מהיתר, מעלה שאלה משפטית בעלת חשיבות יתרה, ואולם נראה כי שאלה זו, זוכה לתשובה, במישורין, בהוראותיהם של סעיפים 204 ו-205 לחוק התכנון והבניה, המורים, בין היתר, כך:

"204. (א) המבצע עבודה או משתמש במקרקעין בלא היתר כשביצוע העבודה או השימוש טעונים היתר לפי חוק זה או תקנה על פיו, דינו - קנס, מאסר שנתיים, ובעבירה נמשכת - קנס נוסף, מאסר נוסף שבעה ימים לכל יום שבו נמשכת העבירה לאחר שקיבל הנאשם הודעה בכתב מהועדה המקומית על אותה עבירה או לאחר הרשעתו.

(ב) המבצע עבודה או משתמש במקרקעין בסטייה מהיתר או מתכנית, דינו - מאסר שנה אחת ובעבירה נמשכת קנס כאמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), לכל יום שבו נמשכת העבירה, לאחר שנמסרה לנאשם הודעה בכתב מהועדה המקומית על אותה עבירה או לאחר הרשעתו" [ההדגשות שלי - א. ש.].

"205. הורשע אדם על עבירה לפי סעיף 204, רשאי בית המשפט, בשעת גזר הדין -

(1) לצוות שהבנין או אותו חלק ממנו שנבנו ללא היתר או בסטייה מהיתר או מתכנית ייהרס, יפורק או יסולק על ידי הנשפט או על ידי הועדה המקומית, אם ביקשו על כך הועדה המקומית או היועץ המשפטי לממשלה או נציגו, ולחייב את הנשפט בהוצאות הביצוע

[...] "[ההדגשות שלי - א. ש.].

עינינו הרואות, כי המחוקק קבע מפורשות, כי ניתן להרשיע בדין אדם "המשתמש" במקרקעין שלא לפי היתר או ללא היתר, ולא רק את בעלי המקרקעין. לפיכך רשאי בית המשפט לחייב כל "אדם" אשר הורשע בעבירה האמורה, גם את זה העושה במקרקעין שימוש אף שאיננו בעליהם, להרוס מבנה שהוקם ללא היתר או בחריגה מהיתר.

בסעיף 208 לחוק התכנון והבניה, נדרש המחוקק, ביתר פירוט, לשאלת זהותם של מי שניתן להאשימם בעבירות המנויות בסעיף 204 (ראו לענין זה, ד"נ 12/81 שפירא נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(3), 645 (1982) שם נקבע כי את סעיפים 204 ו-208 לחוק האמור "יש לקרוא כאחד"), וזו לשון הסעיף:

"208. (א) בוצעה עבודה או השתמשו במקרקעין בנסיבות ובדרך שיש בהם עבירה לפי סעיף 204, ניתן להאשים בה אחד או יותר מאלה:

(1) בעל ההיתר לביצוע העבודה או השימוש כאמור;

- (2) מי שמוטלת עליו חובה להשיג היתר כאמור מכוח חוק זה או תקנה על פיו;
- (3) בעל המקרקעין בשעת ביצוע העבירה;
- (4) מי שהוחזק כבעלים של המקרקעין בשעת ביצוע העבירה;
- (5) בבעלות משותפת במקרקעין - כל אחד מן השותפים בשעת ביצוע העבירה;
- (6) המבצע בפועל את העבודה;
- (7) המשתמש בפועל במקרקעין;
- (8) האחראי לעבודה או לשימוש, לרבות האדריכל, המהנדס המתכנן, המהנדס או ההנדסאי האחראים לביצוע, הקבלן הראשי וכן סוכניהם, אך למעט עובדים המועבדים על ידיהם" [ההדגשות שלי - א. ש.].

נראה כי "הרשת הרחבה" אותה בחר המחוקק לפרוש במסגרת סעיף 208 הנזכר לעיל, מובילה למסקנה, כי המחוקק ביקש שלא להגביל את בתי המשפט, בהפעלת "האמצעים הנוספים" המנויים בסעיף 205, לבעלי המקרקעין בלבד. אדרבא, קריאת שלושת הסעיפים, 204, 205 ו-208 לחוק התכנון והבניה יחדיו, מלמדת כי כוונת המחוקק היא להפקיד בידי בית המשפט שיקול דעת נרחב בסוגיה זו, ובכלל זה את האפשרות לחייב גורמים שונים בהריסת מבנה שנבנה ללא היתר כדין או בסטייה מהיתר.

בסעיף 212 לחוק התכנון והבניה, נדרש המחוקק, למצבים מיוחדים, בהם לא ניתן להרשיע אדם בעבירה על הוראות סעיף 204, למרות שבפועל עבירה שכזו התרחשה. נקבע כי חרף העדר הרשעה בעבירה, יהיה רשאי בית המשפט להורות על הריסת המבנה הבלתי חוקי. גם בכך יש כדי לתמוך במסקנתנו, שהרי אם ניתן לצוות על הריסה ללא הרשעה כלל, קל וחומר כי ניתן להורות על הריסה מקום בו הרשיע בית המשפט אדם בשימוש בלתי חוקי במקרקעין, אף שהוא איננו הבעלים, כבעניינם של המבקשים.

8. למעלה מן הנדרש, ברצוני להקדיש מספר מילים לחומרת העבירה בה עסקינן. נגע הבניה הבלתי חוקית בישראל, התפשט, זה מכבר, לכדי "מכת מדינה" הפוגעת פגיעה אנושה בשלטון החוק. לעניין זה, יפים דברי השופט (כתוארו אז) מ' אלון בע"פ 917/85 הועדה המקומית גליל מזרחי נ' אבו נימר, פ"ד מא(4), 29 (1987):

"לצערנו, הפכו עבירות נגד חוקי התכנון והבניה לחזון נפרץ, ורבים גם טובים איש הישר בעיניו יבנה. זוהי פגיעה חמורה וקשה בשלטון החוק, המזולזל לעין השמש, ואין איש שם אל לב לאזהרות הגורמים המוסמכים ולפסקי הדין של בתי המשפט" (שם, עמ' 31, וראו גם: רע"פ 9239/12 אבו עראר נ' מדינת ישראל (2.1.2013); רע"פ 2197/13 ג'מאל נ' מדינת ישראל (17.4.2013)).

על בתי המשפט מוטלת החובה שלא לעמוד מנגד, שעה שהפרת הוראות חוק התכנון והבניה קונה לה שביתה בארצנו, ואין זה עולה על הדעת כי "יצא חוטא נשכר" ויתאפשר לאדם להוסיף ולהשתמש במבנה שנבנה שלא כדין, רק משום שאינו הבעלים או מי שעסק במלאכת הבניה.

9. בנסיבות אלה, נראה כי בדין פעל בית משפט השלום, עת ציווה על המבקשים להרוס את המבנים, בהם עשו שימוש ללא היתר או בחריגה מהיתר (תוך מתן אורכה של 18 חודשים לצורך קבלת היתר בניה), וכי צדק בית המשפט המחוזי משלא התערב בהחלטה זו.

10. לאור האמור לעיל, אינני רואה כל הצדקה לדון בעניינם של המבקשים במסגרת "גלגול שלישי", והנני דוחה את הבקשה למתן רשות ערעור. ניתנה היום, י"א בסיון התשע"ג (20.5.2013).